

Sygn. akt V ACa 173/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 maja 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach V Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jadwiga Galas
Sędziowie:	SA Lucjan Modrzyk SA Olga Gornowicz-Owczarek (spr.)
Protokolant:	Diana Starzyk

po rozpoznaniu w dniu 9 maja 2017 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Syndyka Masy Upadłości (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w upadłości likwidacyjnej w D.

przeciwko (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 20 października 2016 r., sygn. akt XIV GC 389/15

1. oddala apelację;
2. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 8.100 (osiem tysięcy sto) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Olga Gornowicz-Owczarek	SSA Jadwiga Galas	SSA Lucjan Modrzyk
-----------------------------	-------------------	--------------------

Sygn. akt V ACa 173/17

UZASADNIENIE

Syndyk masy upadłości (...) spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej w D. domagał się orzeczenia nakazem zapłaty, by pozwana (...) spółka z o.o. w W. zapłaciła na jego rzecz kwotę 310.409,23 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 2.10.2012 r. i kosztami postępowania, a także kosztami poniesionymi w postępowaniu o zawiązanie do próby ugodowej.

Uzasadniając żądanie wyjaśnił, iż spółka (...) spółka z o.o. zawarła w dniu 22.02.2006 r. Umowę o roboty budowlane nr (...) z (...) S.A. - będącym Głównym Wykonawcą inwestycji Centrum Handlowo - Usługowe (...) w G.. Inwestorem przedmiotowej inwestycji jest (...) spółka z o.o. Spółka (...) wykonała roboty zgodnie z umową, które zostały odebrane przez spółkę (...) S.A. końcowym protokołem odbioru z dnia 29.09.2009 r. Spółka (...) udzieliła gwarancji jakości za wady i usterki na okres 3 lat od dnia końcowego odbioru obiektu. W celu zabezpieczenia wykonania gwarancji tytułem kaucji gwarancyjnej spółka (...) zatrzymała 5% kwoty wynagrodzenia netto z każdej faktury wystawionej przez spółkę (...) - łącznie kwotę 346.143,01 zł. W okresie gwarancji spółka (...) nie zgłosiła spółce (...) wystąpienie wad bądź usterek. Z uwagi na ogłoszenie upadłości spółki (...) w dniu 12.02.2010r. - Syndyk działający na rzecz upadłego poinformował w piśmie z dnia 9.08.2012r. spółkę (...) o terminie dokonania czynności przeglądu pogwarancyjnego. Wobec niestawiennictwa przedstawiciela spółki (...) powód dokonał jednostronnego przeglądu pogwarancyjnego. Dnia 20.08.2012 r. powód wystąpił do spółki (...) o zwrot kaucji gwarancyjnej, wymagalnej na dzień 20.09.2012 r. w wysokości 346.143,01 zł.

Wobec ogłoszenia upadłości spółki (...) S.A. postanowieniem Sądu Rejonowego Katowice - Wschód w Katowicach w dniu 4.12.2012r. - powód dokonał zgłoszenia wierzytelności w kwocie 346.143,01 zł do masy upadłego. W zgłoszeniu wierzytelności powód dokonał potrącenia kwoty 35.733,78 zł ze zgłoszonymi wierzytelnościami, w wyniku czego do zapłaty pozostała kwota 310.409,23 zł wraz z odsetkami, która została uznana przez (...) i ujęta na liście wierzytelności. Powód dochodzi pozwem zapłaty części zatrzymanego wynagrodzenia za wykonane roboty z tytułu kaucji gwarancyjnej przy czym domaga się jej zapłaty od inwestora na podstawie art. 647¹ k.c.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 30.06.2015 r. Sąd Okręgowy uwzględnił żądanie pozwu.

Pozwana wniosła sprzeciw od nakazu zapłaty domagając się oddalenia powództwa oraz zwrotu kosztów postępowania. Zarzuciła brak legitymacji biernej po stronie pozwanej, bowiem roszczenie powoda wynika z umowy akcesoryjnej, dodatkowej umowy kaucji zawartej pomiędzy wykonawcą a spółką (...) jako jej podwykonawcą, do której nie ma zastosowania art. 647¹ § 5 k.c. Pozwana przyznała, iż zawarła w dniu 15.11.2005 r. ze spółką (...) S.A. umowę dotyczącą wykonania robót z zakresu zagospodarowania terenu w ramach realizacji Centrum Handlowo - Usługowego (...) w G.. Podniosła, iż wypłaciła spółce (...) S.A. umówione wynagrodzenie. Nadto podniosła, iż powód znał treść umowy łączącej inwestora z wykonawcą, w tym także dotyczących wypłaty wynagrodzenia. Z ostrożności procesowej pozwana zarzuciła, iż nie zostały spełnione umowne warunki ustalone pomiędzy inwestorem i wykonawcą, skutkujące zaakceptowaniem przez pozwaną spółki (...) jako podwykonawcy.

Wyrokiem z dnia 20 października 2016 r. Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 310.409,23 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 2 października 2012 r. oraz kwotę 30.115 zł tytułem kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy poczynił następujące ustalenia faktyczne:

Dnia 15.11.2005r. (...) spółka z o.o. w W. zawarła z (...) S.A. w K. umowę o wykonanie robót budowlanych dotyczących zagospodarowania terenu w ramach realizacji Centrum Handlowo - Usługowego (...) w G..

Dnia 22.02.2006 r. spółka (...) S.A. zawarła z (...) spółką z o.o. w D. umowę o wykonanie robót budowlanych nr (...), w której zleciła spółce (...) kompleksowe wykonanie dokumentacji warsztatowo - montażowej oraz wykonanie

w oparciu o tę dokumentację, warsztatowo – montażową konstrukcję stalową i jej dostawę na plac budowy wraz z montażem - w ramach realizacji Centrum Handlowo – Usługowego (...) w G.. Wysokość wynagrodzenia określono na kwotę 6.100.000 zł.

W § 11 ust. 1 umowy postanowiono, iż zamawiający ma prawo do zatrzymania 10% wynagrodzenia netto z każdej faktury jako zabezpieczenie zobowiązań wykonawcy w stosunku do zamawiającego z tytułu należytego wykonania umowy oraz gwarancji jakości udzielonej zgodnie z § 13 umowy i rękojmi za wady. Tak zatrzymane kwoty stanowią kaucję dobrego wykonania robót stanowiących przedmiot umowy oraz kaucję gwarancyjną, po 5% każda. Zamawiający został zobowiązany do wypłaty wykonawcy powyższej należności w następujący sposób:

a) pierwsza połowa zatrzymanych kwot (5% sumy wynagrodzenia) z tytułu kaucji dobrego wykonania robót - po odbiorze obiektu przez inwestora, który zaplanowany był na dzień 15.08.2006 r. i w ciągu 30 dni od otrzymania pisemnego wniosku wykonawcy o wypłatę tej należności wraz z załączonym bezusterkowym protokołem odbioru końcowego robót,

b) druga połowa zatrzymanych kwot (5% sumy wynagrodzenia) z tytułu kaucji gwarancyjnej robót – w ciągu 30 dni od otrzymania pisemnego wniosku wykonawcy o wypłatę tej należności wraz z załączonym bezusterkowym protokołem przeglądu gwarancyjnego przeprowadzonego po upływie okresu gwarancji robót, tj. 36 miesięcy od dat podpisania bezusterkowego protokołu odbioru końcowego robót albo w ciągu 30 dni od dnia przekazania zamawiającemu przez wykonawcę zaakceptowanej gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej, zabezpieczającej wypełnienie przez wykonawcę wszelkich zobowiązań wynikających z udzielonej gwarancji należytego usunięcia wad i usterek robót.

Aneks nr (...) do umowy nr (...) zawartym w dniu 24.08.2006 r. zlecono spółce (...) wykonanie dodatkowych robót (wykonanie i dostawę konstrukcji pod obudowę dachów wiszących) i podwyższono wynagrodzenie do kwoty 6.941.260,60 zł.

Aneks nr (...) do Umowy nr (...) rozszerzono zakres finansowo – rzeczowy umowy o dalsze roboty wyszczególnione w § 1 aneksu i podwyższono wynagrodzenie do kwoty 7.039.183,60 zł.

Aneks nr (...) do Umowy nr (...) ustalono ostateczną wysokość wynagrodzenia za wykonane roboty przez spółkę (...) na kwotę 7.060.183,50 zł netto.

(...) S.A. wraz

z pismem z dnia 9.05.2006r. adresowanym do (...) spółki z o.o.

w W. przesłało pozwanej umowę zawartą z (...) spółką z o.o. jako podwykonawcą wraz z prośbą o jej akceptację. Nadto spółka (...) S.A. pismem z dnia 12.05.2006 r. przesłała pozwanej, w odpowiedzi na jej pismo z dnia 10.05.2006 r., oświadczenia 7 podwykonawców w tym (...) spółki z o.o. W kolejnym piśmie z dnia 12.05.2006 r. spółka (...) S.A. przesłała pozwanej zestawienie wskazujące 11 podwykonawców z prośbą o ich zatwierdzenie. Pod pozycją 5 figurowała spółka (...).

W odpowiedzi na powyższe pisma inwestor (...) spółka z o.o. zatwierdziła treść umowy zawartej z podwykonawcą – (...) spółką z o.o. w D. stwierdzając jednocześnie, iż przedstawiona kopia umowy zawiera analogiczne warunki jak umowa główna zawarta pomiędzy (...) spółką z o.o. a (...) S.A. – za wyjątkiem § 14 dotyczącego „odstąpienia od umowy”, który należy zmienić zgodnie

z treścią umowy zawartej pomiędzy Inwestorem i spółką (...) S.A. Pismem z dnia 6.06.2006 r. spółka (...) S.A. przesłała pozwanej skorygowaną umowę nr (...) zawartą z firmą (...) spółka z o.o.

Pismami z dnia 6.10.2006 r. i 10.11.2006 r. spółka (...) S.A. poinformowała pozwaną o zawarciu Aneksu nr (...) i Aneksu nr (...) do umowy nr (...) zawartych

z podwykonawcą (...) spółką z o.o. Pismem z dnia 22.01.2007 r. spółka (...) S.A. przesała pozwanej oryginały aneksów rozliczających kontrakt w tym ze spółką (...).

Spółka (...) wystawiła zamawiającemu spółce (...) S.A. następujące faktury za wykonane roboty o numerach:

- (...) z dnia 27.04.2006 r. na kwotę 350.000 zł (zatrzymano kwotę 10.633,84 zł tytułem kaucji),
- (...) z dnia 31.05.2006 r. na kwotę 3.660.000 zł (zatrzymano kwotę 183.000 zł tytułem kaucji),
- nr (...) z dnia 30.06.2006 r. na kwotę 1.200.000 zł (zatrzymano kwotę 60.000 zł tytułem kaucji),
- (...) z dnia 30.06.2006 r. na kwotę 22.152 zł (zatrzymano kwotę 1.107,60 zł tytułem kaucji),
- (...)z dnia 31.07.2006 r. na kwotę 280.000 zł (zatrzymano kwotę 14.000 zł tytułem kaucji),
- (...) z dnia 31.07.2006 r. na kwotę 60.720 zł (zatrzymano kwotę 3.036 zł tytułem kaucji),
- (...) z dnia 31.08.2006 r. na kwotę 305.000 zł (zatrzymano kwotę 15.250 zł tytułem kaucji),
- (...)z dnia 31.08.2006 r. na kwotę 62.146 zł (zatrzymano kwotę 3.107,30 zł tytułem kaucji),
- (...) z dnia 30.09.2006 r. na kwotę 305.000 zł (zatrzymano kwotę 15.250 zł tytułem kaucji),
- (...) z dnia 30.09.2006 r. na kwotę 15.100 zł (zatrzymano kwotę 755 zł tytułem kaucji),
- (...)z dnia 30.09.2006 r. na kwotę 677.892,50 zł (zatrzymano kwotę 33.894,62 zł tytułem kaucji),
- (...) z dnia 10.11.2006 r. na kwotę 101.173 zł (zatrzymano kwotę 5.058,65 zł tytułem kaucji),
- (...) z dnia 30.11.2006 r. na kwotę 21.000 zł (zatrzymano kwotę 1.050 zł tytułem kaucji).

Protokołem odbioru technicznego końcowego konstrukcji stalowej obiektu (...) w G. przesłanym pozwanej w dniu 29.09.2006 r. (z udziałem przedstawicieli firm (...) S.A, (...) spółki z o.o., (...), (...)) odebrano roboty wykonane przez spółkę (...) bez uwag, jako wykonane zgodnie z projektem wykonawczym i obowiązującymi przepisami i normami.

Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach postanowieniem z dnia 12.02.2012 r. ogłosił upadłość (...) spółki z o.o. w upadłości likwidacyjnej.

Pismem z dnia 9.08.2012 r. Syndyk masy upadłości spółki (...) w upadłości likwidacyjnej poinformował spółkę (...) S.A. o wyznaczeniu na dzień 16.08.2012 r. terminu przeglądu gwarancyjnego robót w obiekcie Centrum Handlowe (...) w G., wykonanych w ramach umowy nr (...) z dnia 22.02.2006 r. i wezwał do udziału jej przedstawiciela w przeglądzie. Pismem z dnia 16.08.2012r. spółka (...) S.A. zwróciła się do powoda o zmianę terminu przeglądu gwarancyjnego. Dnia 16.08.2012 r. dokonano przeglądu technicznego – pogwarancyjnego Centrum Handlowego (...) w G. z udziałem wyłącznie przedstawiciela powoda. W protokole zawarto zapis, iż „nie stwierdzono istnienia jakichkolwiek usterek”.

Sąd Rejonowy Katowice – Wschód w Katowicach postanowieniem z dnia 4.12.2012 r. w sprawie X GU-207/12/6 ogłosił upadłość (...) S.A. w K., obejmującą likwidację majątku.

Powód we wniosku z dnia 13.05.2013 r. zgłosił do masy upadłego wierzycelność spółki (...) w wysokości 355.539,38 zł obejmującą należność główną w kwocie 346.143,01 zł z tytułu zwrotu kaucji gwarancyjnej z umowy nr (...) z dnia 22.02.2006 r., skapitalizowane odsetki w kwocie 8.402,31 zł oraz należność główną w kwocie 994,06 zł tytułem zwrotu kaucji z umowy nr (...). Jednocześnie Syndyk dokonał potrącenia wzajemnych wierzycelności z wierzycelnością upadłego w wysokości 35.733,78 zł (szczegółowo precyzując wierzycelności wobec upadłego), ostatecznie zgłaszając do ujęcia na liście wierzycelności wierzycelność w kwocie 319.805,60 zł, w tym z tytułu kaucji gwarancyjnej z umowy nr (...) wierzycelność w kwocie 310.409,23 zł. Sędzia Komisarz uznał zgłoszoną przez powoda wierzycelność w łącznej

kwocie 355.539,38 zł, skuteczność potrącenia wzajemnych wierzytelności do kwoty 35.733,78 zł i ujął na liście wierzytelności wierzytelność powoda w wysokości 319.584,49 zł.

Sąd Okręgowy dokonując ustaleń faktycznych powołał się na dokumenty przedstawione przez strony w sprawie i dodał, że dowody z zeznań świadków zawnioskowanych przez pozwanych (zeznania świadków M. M., B. C., M. A.) nie wniosły nowych istotnych okoliczności do sprawy, bowiem świadkowie ci nie posiadali informacji na okoliczności zawnioskowane przez pozwaną.

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy uznał żądanie pozwu za zasadne.

Powód roszczenie pozwu wywodził z art. 647¹ § 5 k.c., zgodnie z którym zawierający umowę z podwykonawcą oraz inwestor i wykonawca ponoszą solidarną odpowiedzialność za zapłatę wynagrodzenia za roboty budowlane wykonane przez podwykonawcę.

Sąd Okręgowy uznał, że zostały spełnione wymogi art. 647¹ § 2 k.c., gdyż wykonawca – spółka (...) S.A. zgłosiła pozwanej spółkę (...) jako jej podwykonawcę, przesłała pozwanej kopię umowy z dnia 22.02.2006 r. oraz aneksu do niej, a także otrzymała pisemną akceptację inwestora w zakresie udziału spółki (...) w realizacji inwestycji.

Podkreślił, iż kaucja gwarancyjna powstała z zatrzymanej przez Generalnego Wykonawcę części wynagrodzenia należnego podwykonawcy - z każdej faktury wystawionej przez spółkę (...) zatrzymano część należnego jej wynagrodzenia. Kaucja gwarancyjna stanowiła zatem część wynagrodzenia czasowo nie wypłaconego podwykonawcy i służyła zabezpieczeniu właściwej jakości wykonanych robót. Żądanie zwrotu kaucji gwarancyjnej w istocie rzeczy stanowiło zatem żądanie zapłaty brakującej części wynagrodzenia za wykonane roboty.

O odsetkach ustawowych orzeczono na podstawie art. 481 k.c. począwszy od dnia wezwania do zapłaty.

Kosztami postępowania Sąd Okręgowy obciążył pozwaną w całości jako stronę przegrywającą proces - na podstawie art. 98 k.p.c. Nadto Sąd zasądził od pozwanej na rzecz powoda koszty poniesione w postępowaniu o zawezwanie do próby ugodowej w kwocie 177 zł na podstawie art. 186 § 1 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana, która domagała się jego zmiany poprzez oddalenie powództwa i zasądzenie kosztów postępowania na jej rzecz za obie instancje, ewentualnie uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

Pozwana zarzuciła:

1. naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez na pominięciu dla oceny zasadności żądania przez powoda wypłaty kaucji gwarancyjnej, faktu, że powód nie spełnił obowiązków wynikających z Umowy nr (...) z dnia 22.02.2006 r. co do odbioru pogwarancyjnego, w konsekwencji nie sposób uznać, że zachodzi okoliczność z § 11 ust. 1 pkt b) umowy do wypłaty kwot z tytułu kaucji gwarancyjnej;

2. naruszenie przepisu art. 233 § 1 k.p.c. poprzez przyjęcie, że wykonawca - spółka (...) S.A. zgłosiła pozwanej spółkę (...) jako jej podwykonawcę, podczas gdy z zebranego materiału dowodowego wynika, iż (...) S.A. nie poinformował pozwanego o zawarciu aneksu nr (...) z dnia 30.11.2006 r. do umowy nr (...);

3. naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. polegające na niewskazaniu w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dowodów, na których Sąd się oparł jak i przyczyn, dla których odmówił wiarygodności i mocy dowodowej innym dowodom zaprezentowanym w sprawie;

4. naruszenie art. 647¹ § 5 k.c. przez błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu, iż strona pozwana jako inwestor ponosi odpowiedzialność solidarną za zwrot kaucji gwarancyjnej podwykonawcy;

5. naruszenie art. 65 § 2 k.c. poprzez niewłaściwe zastosowanie, polegające na dokonaniu wykładni spornych zapisów umowy nr (...) z dnia 22.02.2006 r. z pominięciem celu zapisów umowy, a przy tym w sposób niezgodny z językowymi regułami znaczeniowymi, a także kontekstem językowym.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej nie odniosła zamierzonego skutku i jako niezasadna podlegała oddaleniu w myśl art. 385 k.p.c.

Podkreślenia wymaga, iż Sąd pierwszej instancji odniósł się do wszystkich zgłoszonych w toku postępowania przez strony dowodów i ocenił ich wiarygodność.

Poczynione w toku postępowania ustalenia faktyczne należało uznać za prawidłowe, dlatego też Sąd Apelacyjny uznaje je za własne.

Oceniając wiarygodność przeprowadzonych dowodów Sąd Okręgowy nie przekroczył granic swobodnej oceny dowodów określonych przepisem art. 233 § 1 k.p.c. Za chybione należało uznać zarzuty apelującego dotyczące prawidłowości poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 10 czerwca 1999r. (sygn. akt II UKN 685/98) ramy swobodnej oceny dowodów (art. 233 § 1 k.p.c.) wyznaczone są wymaganiami prawa procesowego, doświadczenia życiowego oraz regułami logicznego myślenia, według których sąd w sposób bezstronny, racjonalny i wszechstronny rozważa materiał dowodowy jako całość, odnosi je do pozostałego materiału dowodowego. Błąd w ustaleniach faktycznych następuje, gdy zachodzi dysharmonia pomiędzy materiałem zgromadzonym w sprawie a konkluzją, do której dochodzi sąd na skutek przeinaczenia dowodu oraz wszelkich wypadków wadliwości wynikających z naruszenia przepisu art. 233 § 1 k.p.c. Przepis ten byłby naruszony, gdy ocena materiału dowodowego koliduje z zasadami doświadczenia życiowego lub regułami logicznego wnioskowania. Tak rozumianego zarzutu sprzeczności ustaleń Sądu z treścią materiału dowodowego Sądowi pierwszej instancji w niniejszej sprawie skutecznie zarzucić nie można.

Dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2001 r., sygn. akt IV CKN 970/00; z dnia 12 kwietnia 2001 r., sygn. akt II CKN 588/99; z dnia 10 stycznia 2002 r., sygn. akt II CKN 572/99).

Błędne jest przekonanie pozwanej, że postępowanie dowodowe nie wykazało, iż powód nie spełnił obowiązków wynikających z umowy nr (...) z dnia 22 lutego 2006 r. W § 12 ust. 14 przewidziano warunki dokonania odbioru pogwarancyjnego, który miał się odbyć w terminie 30 dni przed upływem okresu gwarancji, czyli przed dniem 29 sierpnia 2009 r. Syndyk wypełniając obowiązki upadłego przedsiębiorstwa wezwał generalnego wykonawcę do wykonania przeglądu pogwarancyjnego wyznaczając termin na dzień 16 sierpnia 2009 r. Generalny wykonawca nie stawiał się tego dnia. Wprawdzie złożył on wniosek o zmianę tego terminu, ale do powoda pismo to dotarło już po sporządzeniu protokołu z przeglądu. Umowa nie przewiduje, jakie osoby, poza przedstawicielami stron, co jest oczywiste, powinny brać udział w przeglądzie pogwarancyjnym. Postanowienie umowne § 12 ust. 14 odwołuje się do odbiorów robót, stąd zasadne było, aby brali w nim udział także inne podmioty biorące udział w procesie budowlanym: kierownik budowy, kierownik robót, inspektorzy, projektant, koordynator. Funkcje te nie są już natomiast pełnione po zakończeniu robót budowlanych. Wobec tego stawianie obecnie przez skarżącą warunków konieczności ich udziału są niezrozumiałe i nieadekwatne, a co dodatkowo istotne, kwestii tej pozwana nigdy w toku postępowania przed Sądem Okręgowym nie podnosiła. Nie ulega wątpliwości, że wszelkie przeglądy pogwarancyjne zostały wykonane, skoro

również świadek M. M. potwierdził, że odbiór pogwarancyjny miał miejsce także w stosunku umownym pomiędzy pozwaną a generalnym wykonawcą.

Nie można również zgodzić się z argumentem, iż brak przedstawienia dowodu doręczenia inwestorowi aneksu nr (...) mógłby świadczyć o braku wiedzy pozwanej o podejmowanych przez upadłego podwykonawcę robotach. Wiedzę taką pozwany inwestor niewątpliwie posiadał, co wykazał powód w toku postępowania przed Sądem Okręgowym. W aneksie nr (...) nie dokonano zmiany zakresu obowiązków podwykonawcy, choć faktycznie określono ostateczną sumę wynagrodzenia, podnosząc ją nieznacznie. Kwestia ta mogła mieć znaczenie zatem jedynie dla określenia wysokości wynagrodzenia, za które inwestor by odpowiadał solidarnie z generalnym wykonawcą. Pozwana, po przedstawieniu jej materiału dowodowego przedstawionego przez powoda, dochodząc do konstatacji, którą obecnie wywodzi, miała możliwość zgłoszenia zarzutu odnoszącego się co najwyżej do wysokości dochodzonego wynagrodzenia, czego jednak nie czyniła na żadnym etapie postępowania. Chybione jest natomiast całkowicie powoływanie się na treść umowy łączącej skarżącą z wykonawcą, skoro umowy tej nawet do akt nie przedstawiono i nie stała się tym samym przedmiotem postępowania dowodowego.

Apelacja pozwanej nie jest uzasadniona w zakresie zarzutu naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 328 § 2 k.p.c. Cytowany powyżej przepis określa, jakie elementy sąd jest zobowiązany ująć w uzasadnieniu wyroku. Powinno ono zawierać wskazanie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia, a mianowicie: ustalenie faktów, które sąd uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, oraz wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z przytoczeniem przepisów prawa. Braki te mogą dotyczyć zarówno podstawy faktycznej, jak i prawnej. Niedostatecznie jasno ustalony stan faktyczny może uniemożliwiać dokonanie oceny wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 maja 2011 r., sygn. akt II UK 346/10), a tym samym uzasadniać zarzut naruszenia prawa materialnego, gdyż o jego prawidłowym zastosowaniu można mówić dopiero wówczas, gdy ustalenia stanowiące podstawę zaskarżonego wyroku pozwalają na ocenę tego zastosowania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 kwietnia 2004 r., sygn. akt V CK 92/04). Wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku polega natomiast na wskazaniu nie tylko przepisów prawa, ale także na wyjaśnieniu, w jaki sposób wpływają one na treść rozstrzygnięcia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 2 czerwca 2011 r., sygn. akt I CSK 581/10). W orzecnictwie wyraźnie wskazuje się, iż zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. powinien być uznany za uzasadniony jedynie w przypadkach wyjątkowych, kiedy treść uzasadnienia całkowicie uniemożliwia sądowi drugiej instancji dokonanie oceny toku wyводу, który doprowadził do wydania orzeczenia (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 lipca 2011 r., sygn. akt I UK 325/10).

Uzasadnienie Sądu Okręgowego nie zawiera żadnych tego typu braków. Sąd Okręgowy dokonując ustaleń faktycznych powoływał się na konkretne dokumenty, z których wynikały poszczególne okoliczności. Dowodów tych nie zakwestionowano, a Sąd Okręgowy nie odmówił im waloru wiarygodności. Odniesiono się również do zeznań powołanych przez skarżącą świadków uznając je za nie wnoszące niczego merytorycznego do sprawy. Argumentacji tej skarżąca nie zwalcza w apelacji, nie wyjaśniając zresztą bliżej swojego zarzutu, co czyni niemożliwym bliższe odniesienie się do niego.

Sporny między stronami był charakter potrącanych przez generalnego wykonawcę kwot z należnościami podwykonawcy. Rozstrzygnięcie tego problemu może znajdować dwie drogi. Strony umowy mogą postanowić, iż podwykonawca będzie zobowiązany do wpłacenia kaucji tytułem dobrego wykonania umowy. Kaucja taka często otrzymuje nazwę kaucji gwarancyjnej. Możliwe też jest, że strony postanowią, iż zlecający prace będzie zatrzymywał część wynagrodzenia należnego wykonawcy, które zostanie wypłacone dopiero w momencie stwierdzenia niewadliwego wykonania prac. Obie sytuacje prowadzą do odmiennego skutku w zakresie odpowiedzialności inwestora. Słusznie bowiem zaznaczył Sąd Okręgowy, że szczególna podstawa odpowiedzialności inwestora uregulowana art. 647¹ k.c. odnosi się wyłącznie do wynagrodzenia podwykonawcy i nie ma zastosowania do instytucji kaucji gwarancyjnej.

Zabezpieczenia tego typu są często stosowane w umowach o roboty budowlane, jednakże jego charakter prawny zawsze musi być oceniany poprzez pryzmat postanowień umownych - czy strony chciały nadać zabezpieczeniu

charakter kaucji gwarancyjnej czy też jako zabezpieczenie miało służyć zatrzymane wynagrodzenie wykonawcy, który godził się na wypłacenie tej jego części w innym terminie niż określony w umowie, a także zgadzał się, by inwestor przeznaczył je na pokrycie wierzytelności z tytułu roszczeń z rękojmi. Fakt, że oba zabezpieczenia pełnią taką samą funkcję, nie oznacza, że jest tożsamy ich charakter prawny.

Kaucja gwarancyjna nie posiada swojej definicji ustawowej. Jednak orzecznictwo wypracowało istotne elementy tej umowy. Przyjmuje się, że umowa kaucji gwarancyjnej jest umową kauzalną (prawną przyczyną przysporzenia jest zabezpieczenie wierzytelności) i realną, w której kaucjodawca przekazuje określoną ilość pieniędzy, a kaucjobiorca może z nich korzystać i zobowiązuje się do ich zwrotu. Nosi zatem cechy depozytu nieprawidłowego. Następuje przeniesienie własności przedmiotu kaucji, które jest połączone z władztwem, czyli konieczne jest przeniesienie posiadania rzeczy. Kaucja ma również charakter akcesoryjny, jest ściśle bowiem związana ze stosunkiem prawnym, który zabezpiecza.

Zabezpieczenie roszczeń gwarancyjnych może nastąpić także w inny sposób, poprzez zatrzymanie części wynagrodzenia należnego wykonawcy. W sytuacji takiej strony umowy nie ustanawiają obowiązku zapłacenia kaucji gwarancyjnej, ale postanawiają, że określona część wynagrodzenia zostanie zatrzymana przez zleceniodawcę robót do określonego momentu związanego z realizacją zadań, których prawidłowość wykonania została w ten sposób zabezpieczona. Zatrzymywana kwota nie traci swojego charakteru wynagrodzenia, zostaje jedynie przesunięty wola stron termin jej wymagalności. Nie dochodzi wtedy do wydania określonej kwoty, ale do odroczenia terminu jej zapłaty.

W umowie podwykonawcy (powódki) z generalnym wykonawcą postanowiono o możliwości wniesienia przez podwykonawcę kaucji gwarancyjnej (§ 11 umowy z dnia 22 lutego 2006 r.). Kaucja miała zabezpieczać należyte wykonanie umowy. Gwarancja mogła przybrać formę gwarancji bankowej lub ubezpieczeniowej. W przypadku nieprzedstawienia dokumentu gwarancji przez podwykonawcę generalny wykonawca mógł potrącić należną z tytułu gwarancji kwotę z wierzytelności podwykonawcy, na co podwykonawca wyraził zgodę.

Nie ulega wątpliwości, że podwykonawca nie przedłożył swojemu kontrahentowi gwarancji w żadnej przewidzianej umową formie. W tej sytuacji, po wystawieniu faktur częściowych, generalny wykonawca potrącał z wynagrodzenia upadłego określoną jego część. Taki zapis umowny i przyznana praktyka jego wykonywania wskazują na intencję stron (art. 65 § 2 k.c.), zgodnie z którą wykonawca miał prawo powstrzymania się z wypłatą części wynagrodzenia do czasu, kiedy upłynie okres, na który udzielono gwarancji prawidłowego wykonania zobowiązania. A w takiej sytuacji zastosowanie znajduje art. 647¹ § 5 k.c. i inwestor ponosi solidarną odpowiedzialność z wykonawcą wobec podwykonawcy.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono w myśl art. 98, 99 k.p.c. i obciążono nimi pozwaną jako stronę przegrywającą proces. Wobec tego pozwana została zobowiązana do zwrotu powodowi poniesione przez niego koszty, na które złożyło się wynagrodzenie pełnomocnika procesowego w kwocie 8.100 zł. Wysokość wynagrodzenia ustalono w myśl § 2 pkt 7 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych.

SSA Olga Gornowicz-Owczarek SSA Jadwiga Galas SSA Lucjan Modrzyk